

Oppfølging evaluering av e-helseforskning

Saksnummer	13-2022
Avsender	Senterleder
Møtedato	21.04.2022

Bakgrunn for saken

Med henvisning til tidligere saker til styringsgruppen om Menons rapport «E-helseforskning i Norge – en kartlegging og vurdering av virkemidler», sist sak 3-2022.

Styringsgruppen ved leder sendte 01.04.2022 brev til Helse- og omsorgsdepartementet etter sirkulasjon blant styringsgruppens medlemmer som oppfølging av sak 3-2022.

Styringsgruppen inviteres til en kort diskusjon om videre behandling av saken, herunder aktuelle strategiske valg for senteret.

Forslag til vedtak

Formuleres i møtet

Vedlegg

Brev fra styringsgruppen til Helse- og omsorgsdepartementet

Nasjonalt senter for
e-helseforskning

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 Oslo

Kopi:
Anita Schumacher, adm.dir. UNN HF
Cecilie Daae, adm.dir. Helse Nord RHF

Deres ref.: **Vår ref.:** **Saksbehandler/tlf:** Erik M. Hansen **Dato:** 01.04.2022

Oppfølging av evaluering av e-helseforskning i Norge

Vi viser til sak 3-2022 behandlet i styringsgruppen for Nasjonalt senter for e-helseforskning 10.02.2022, der Helse- og omsorgsdepartementet deltok som observatør. Styringsgruppens vedtak i saken var;

«Administrasjonen, i samarbeid med styringsgruppens leder, utarbeider et utkast til brev som oppsummerer diskusjonen i saken. Brevet sendes til HOD med eierlinjen på kopi. Brevet behandles av styringsgruppen, via epost, før det sendes til HOD.»

Vi viser for øvrig til saksunderlag og referat fra dette og tidligere møter der sak om evaluering av e-helseforskning er behandlet. Dette er tilgjengelig på styringsgruppens nettsider, jfr.;

<https://ehealthresearch.no/styringsgruppen>

Notatet med innspill fra styringsgruppen er utarbeidet i henhold til vedtaket og behandlet av styringsgruppen ved sirkulasjon via epost. Notatet er vedlagt dette brevet.

Med vennlig hilsen

Erik M. Hansen
Leder av styringsgruppen for Nasjonalt senter for e-helseforskning

Vedlegg: Oppfølging av evaluering: E-helseforskning i Norge – En kartlegging og vurdering av virkemidler

Oppfølging av evaluering: E-helseforskning i Norge – En kartlegging og vurdering av virkemidler

Bakgrunn

Menon Economics leverte sin rapport om e-helseforskning i Norge til Helse- og omsorgsdepartementet 29.11.2021. Rapporten ble introdusert under styringsgruppen for Nasjonalt senter for e-helseforskning (NSE) møte 9.12.21, og behandlet i møtet 10.02.2022.

Helse- og omsorgsdepartementet stilte i møtet fire overordnede spørsmål til styringsgruppen:

- Bidrag til anbefalinger om videre utvikling av NSE:
 - Er det fornuftig med et strategisk retningsvalg?
 - Er det forbedringspotensial i styringsstrukturen?
- Bidrag til den større debatten om utvikling av forskningsfeltet:
 - Hva slags kunnskap trenger Norge på e-helseområdet?
 - Hvordan bygger vi denne kunnskapen?

Som oppfølging av evalueringen, sender NSE med dette styringsgruppen sine tilbakemeldinger til departementet.

Bidrag til anbefalinger om videre utvikling av NSE

Er det fornuftig med et strategisk retningsvalg?

Nasjonalt senter for e-helseforskning (NSE) må kontinuerlig vurdere sin strategi i lys av behovene i helse- og omsorgssektoren, nasjonale og internasjonale helse- og e-helse strategier i tillegg til den overordnede utviklingen, både teknologisk, sett opp mot nasjonale aktiviteter og samfunnsutviklingen i stort. Den nåværende strategien har ligget til grunn, siden senterets oppstart i 2016, med noen mindre justeringer etter evalueringen i 2018. Det har vært en utvikling med enkelte initiativer, som f.eks. en større satsing på legemiddelområdet, men strategien i stort ligger fast. Det er derfor et godt tidspunkt å starte en større strategisk diskusjon for senteret. Evalueringen gir et utgangspunkt for en slik diskusjon, men selve evalueringsdokumentet gir i liten grad grunnlag eller føringer for strategiske retningsvalg.

For at senteret skal kunne ha og videreutvikle sin nasjonale rolle er basisfinansiering nødvendig. Basisfinansieringen brukes på flere måter for å støtte den nasjonale utviklingen; viktigst er igangsettelse av «nasjonale prosjekter» som bidrar til å dekke nasjonale kunnskapsbehov. Disse prosjektene igangsettes og gjennomføres i samarbeid med viktige nasjonale aktører. Prosjektene forankres i styringsgruppen og besluttes av ledelsen ved senteret i tråd med føringene fra

departementet. Prosjektene prioriteres opp mot nytte og relevans for sektoren. I tillegg brukes midlene til strategiske formål som blant annet formidling til relevante interessenter og egenfinansiering i eksternfinansierte prosjekter. Dersom basisfinansieringen skulle falle bort eller reduseres betydelig, vil det gjøre at kunnskapsproduksjonen styres i større grad av utlysninger, og man vil ikke kunne ha mulighet til å snu seg raskt ved behov for ny sektorspesifikk kunnskap. COVID-pandemien har gitt oss et eksempel på at kunnskapsbehov kan endres raskt, noe som i begrenset grad kan løses gjennom det vanlige virkemiddelapparatet. Styringsgruppen mener det er nødvendig med basisfinansiering for at senteret skal kunne ivareta sin nasjonale rolle og levere relevant kunnskap.

For senteret er balansen mellom forskning og utredning viktig. Utredning forstås her som å gi relevant kunnskap til myndigheter og andre interessenter, ikke nødvendigvis i form av skriftlige rapporter. Senteret har lagt mye vekt på å formidle på de måtene som er ønskelig i en gitt sammenheng. Som forskningscenter er det naturlig at forskning ligger til grunn for all aktivitet, inkludert utredning. Forskningen gir legitimitet for den kunnskapen som formidles. Samtidig er ikke alle spørsmål egnet til å besvare med forskningsmetoder. Senteret må finne sin balanse i dette bildet.

Styringsgruppen ønsker en strategidiskusjon velkommen, og ber senteret starte denne diskusjonen sammen med styringsgruppen og eventuelle signaler fra departementet.

Er det forbedringspotensial i styringsstrukturen?

Styringsgruppen mener i stort at strukturen fungerer godt, med god rolleforståelse mellom linjeledelse og styringsgruppen. Dette ble det også godt reflektert rundt i møte mellom adm.dir. ved UNN HF og styringsgruppen i februar 2022.

En mulig utfordring er rollen som følger av at nasjonalt senter er underlagt et lokalt helseforetak. I praksis har senteret arbeidet mye med å tydeliggjøre sin nasjonale rolle, og dette oppfattes ikke som et stort problem i praksis. Likevel må senterets ledelse være bevisst problemstillingen i både prosjektgenerering, samarbeid og kommunikasjon.

Fra departementets side har det vært noe variasjon i hvordan styringssignalene er gitt. Det bør gås opp om man skal sende oppdrags-/forventningsbrev, ev via styringslinjen, eller om det er andre måter å gi styringssignaler på. Departementet har ikke sendt et eget brev til senteret siden 2019 (da kalt forventningsbrev), men henvist til at forventningene står fast fra tidligere brev. Det gjør at senteret har tilstrekkelige «frihetsgrader» for sin aktivitet, noe som er positivt for den frie forskningen. Samtidig kan det oppstå usikkerhet om senteret faktisk oppfyller de forventningene departementet har.

Dersom det skal gjøres endringer i styringsmodellen, bør dette utredes grundig opp mot fordeler og ulemper. Det førende prinsippet bør være om sektorens kunnskapsbehov i tilstrekkelig grad dekkes gjennom dagens ordning, eller om det vil forbedres i en ny struktur.

Hva slags kunnskap trenger Norge på e-helseområdet?

Helse- og omsorgsdepartementet har gitt Direktoratet for e-helse i oppdrag å beskrive kunnskapsbehovene for e-helseområdet, i de siste årene i form av rapporten «Utviklingstrekk». Denne rapporten gir imidlertid ikke et fullstendig bilde av kunnskapsbehovene for sektoren, men er til en viss grad nyttig som verktøy for prioritering av forskningsprosjekter. Det er også krevende å prioritere, ettersom alle aktører vil peke på ulike behov. Styringsgruppen har gjentatte ganger særlig påpekt behovet for forskning og kunnskap for de kommunale helse- og omsorgstjenestene (primærhelsetjenesten).

Senteret har selv gjort en kort oppsummering fra eget ståsted etter styringsgruppens første behandling i desember 2021, sak 41-2021. Oppsummeringen ble sendt til styringsgruppen som en del av sakspapirene til møte i februar 2022, sak 3-2022 vedlegg 2. Heller ikke denne oppsummeringen kan regnes som komplett eller autorativ, men sammen med øvrig dokumentasjon kan det fungere som et utgangspunkt.

I stort trengs kunnskap om hvordan tjenesteutvikling virker eller ikke virker, slik at vi vet hvordan vi gjør omstillinger i helsesektoren på en slik måte at framtidens utfordringsbilde møtes på best mulig måte. Forskning på tjenesteutvikling i helsesektoren er en av de viktigste metodene når helsevesenet evaluerer nye måter å levere sine tjenester på.

Det er viktig at departementet vurderer om de behov for kunnskap som framkommer er i tråd med departementets vurdering av behovene, og om senteret gjør en god jobb med å dekke kunnskapsbehovene ut fra størrelsen på finansiering og kompetansen ved senteret.

Hvordan bygger vi denne kunnskapen?

Kunnskap bygges på flere måter, og forskning er kun én metode. Forskning som metode er grundig og tidkrevende, og i noen sammenhenger vil det være andre metoder som er de best egnede. Dette må vurderes i hvert enkelt tilfelle. Kunnskap bygges både gjennom forskningen i seg selv, og gjennom deling av kunnskapen, for eksempel ved populærvitenskapelig formidling, webinarer eller presentasjoner.

Det er viktig å ha gode forskningsmiljøer, og å styre finansieringen slik at kunnskapsbehovene dekkes. Departementet må sikre at gode miljøer som er bygget over lang tid bevares og benyttes på best mulig måte, slik at kompetansen og kapasiteten som er knyttet til viktige miljø kan videreutvikles dynamisk i tråd med utfordringsbildet. Samtidig må finansiering rettes til områder der det er kunnskapsbehov.

Departementet må sikre, bevare og legge til rette for å utvikle kompetanse. Ut fra kompetansen kan kunnskapen bygges med riktige virkemidler.